

Titel: Heidelberg katekismus

Forfattere: Zacharias Urinius og Caspar Olevianus

Om denne udgave:

Dette er en revideret udgave af den danske oversættelse af Heidelberg katekismus fra 1928 (udgivet af Richard Sørensen Bogtrykkeri, Fredericia).

Ændringer ift. 1928:

- Helligånden tiltales nu personligt, som "han" og ikke "den".
- Tilføjet inddeling efter "Herrens dag".
- Substantiver begynder nu med lille forbogstav.
- Mindre sproglige opdateringer.

Revideret af: Silas Riisager Dahl, 20. juni 2012

Heidelberg
Katekismus

Richard Sørensen Bogtrykkeri, Fredericia

1928

Da Gud i det 16. århundrede gennem reformationen igen havde åbenbaret sit dyrebare Ord i Tyskland, Svejts og Frankrig (Ps. 119, 130), viste der sig snart at være trang for en bog, hvorefter kirkens tjenere kunne forklare den kristne læres hovedsætninger i spørgsmål og svar i henhold til den hellige skrift for folket og ungdommen. For at afhjælpe denne trang udgav Luther allerede i året 1529 sin lille og store katekismus.

Noget senere, i året 1566, udkom i Heidelberg, der dengang var hovedstad i Kurpfalz, den pfalziske eller **Heidelberg Katekismus**, som blev bekendelsesskrift for de, på grund af Guds Ord, reformerte kirker. Den blev, på foranledning af kurfyrst Frederik den III. Af Pfalz, der selv offentliggjorde den, skrevet af Kaspar Olevianus og Zacharias Ursinus, professorer og doktorer i teologi i Heidelberg.

Herrens dag 1

Sp. 1. Hvad er din eneste trøst i livet og i døden?

At jeg både med legeme og sjæl, i livet og døden, er ikke min, men min trofaste frelser Jesu Kristi egendom, der til fuldkommenhed har betalt for alle mine synder med sit dyrebare blod, og som har frelst mig fra al Djævelens magt og bevaret mig således, at intet hår kan falde fra mit hoved uden min himmelske Faders vilje, ja, at også alt må tjene mig til min salighed. Derfor sikrer han mig også ved sin Helligånd det evige liv og gør mig villig og beredt til at leve for ham af ganske hjerte.

Sp. 2. Hvor mange stykker er det nødvendigt for dig at vide, for at du kan leve og dø salig i denne trøst?

Tre stykker: for det første, hvor stor min synd og elendighed er, for det andet, hvorledes jeg bliver frelst fra al min synd og elendighed, og for det tredje, hvorledes jeg skal være Gud taknemmelig for en sådan frelse.

---

1. Del.

Om menneskets elendighed

Herrens dag 2

Sp. 3. Hvoraf kender du din elendighed?

Af Guds Lov.

Sp. 4. Hvad kræver Guds Lov af os?

Dette lærer Kristus os kort sammenfattet i Mattæusevangeliet kapitel 22:

Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: ›Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne.

Sp. 5. Kan du holde alt dette til fuldkommenhed?

Nej, for jeg er af naturen tilbøjelig til at hade Gud og min næste.

Herrens dag 3

Sp. 6. Har Gud da skabt mennesket så ondt og fordærvet?

Nej, Gud har skabt mennesket godt og i sit billede, dvs. i sand retfærdighed og hellighed, for at mennesket ret kan erkende Gud, sin skaber, elske ham af hele hjertet og leve med ham i evig salighed for at love og prise ham.

Sp. 7. Hvorfra kommer da denne fordærvelse af mennesket?

Fra vore første forældre Adams og Evas fald og ulydighed i Paradiset, da blev vor natur så forgiftet, at vi alle bliver undfangen og født i synd.

Sp. 8. Men er vi den grad fordærvede, at vi helt og holdent er udygtige til noget godt og tilbøjelig til alt ondt?

Ja, medmindre vi bliver genfødt af Guds Ånd.

Herrens dag 4

Sp. 9. Gør Gud ikke mennesket uret, når han i sin lov kræver af ham, hvad han ikke kan gøre?

Nej, for Gud har skabt mennesket således, at han kunne gøre det, men mennesket har på Djævelens foranledning og ved forsætlig ulydighed berøvet sig selv og alle sine efterkommere denne gave.

Sp. 10. Vil Gud lade sådan ulydighed og frafald gå ustraffet hen?

Ingenlunde, og han vredes frygtelig både over medfødte og virkelige synder og vil straffe dem timelig og evig med en retfærdig dom, således som han har sagt: "Forbandet være den, der ikke opfylder alle lovens bud, så han gør derefter".

Sp. 11. Er Gud da ikke også barmhjertig?

Gud er vel barmhjertig, men han er tillige retfærdig, og hans retfærdighed kræver, at den synd, der bliver begået mod Guds allerhøjeste majestæt, også bliver straffet med den højeste, det er evig, straf på legeme og sjæl.

---

2. Del

Om menneskets frelse.

Herrens dag 5

Sp. 12. Da vi nu efter Guds retfærdige dom har fortjent timelig og evig straf, hvorledes kan du da undgå denne straf og igen komme til nåde?

Gud vil, at hans retfærdighed skal ske fyldest; derfor må vi enten selv eller ved en anden yde den fuldkomne betaling.

Sp. 13. Kan vi imidlertid selv yde denne fuldkomne betaling?

Ingenlunde, vi gør tværtimod dagligt vor skyld større og større.

Sp. 14. Men kan nogen som helst almindelig skabning betale for os?

Nej ingen; for det første vil Gud ikke straffe nogen anden skabning for, hvad mennesket er skyld i. For det andet kan ingen almindelig skabning bære byrden af Guds evige vrede mon synden og udløse andre deraf.

Sp. 15. Hvilken mellemmand og frelser må vi da søge?

En sådan, der er sandt og retfærdigt menneske og dog mægtigere end alle skabninger, det vil sige, som tillige er sand Gud.

Herrens dag 6

Sp. 16. Hvorfor må han være et sandt og retfærdigt menneske?

Fordi Guds retfærdighed kræver, at den menneskelige natur, der har syndet, betaler for synden, men en, der selv er synder, kan ikke betale for andre.

Sp. 17. Hvorfor må han tillige være sand Gud

For at han i kraft af sin Guddom kan bære byrden af Guds Vrede på sin menneskelighed og erhverve og gengive os retfærdigheden og livet.

Sp. 18. Hvem er da denne mellemmand, der på én gang er sand Gud og sandt retfærdigt menneske?

Vor Herre Jesus Kristus, der er skænket os til fuldkommen frelse og retfærdighed.

Sp. 19. Hvorfra ved du det?

Fra det hellige evangelium, som Gud selv i begyndelsen har åbenbaret i Paradiset, ladet forkynde ved de hellige patriarker og profeter og fremstillet ved ofringer og de øvrige af lovens ceremonier, men sluttelig ladet opfylde ved sin elskede Søn.

Herrens dag 7

Sp. 20. Bliver da alle mennesker igen salige ved Kristus, som de er blevet fortabt ved Adam?

Nej, men alene de, der gennem sand tro bliver indlemmet i ham og modtager alle hans velgerninger.

Sp. 21. Hvad er sand tro?

Det er ikke alene en sikker overbevisning om, at jeg tror på alt, hvad Gud har åbenbaret i sit Ord, men også en hjertelig tillid, som Helligånden virker i mig gennem evangeliet, til, at ikke alene andre, men også jeg, af Gud har fået skænket syndernes forladelse, evig retfærdighed og salighed af lutter nåde alene for Jesu Kristi fortjenestes skyld.

Sp. 22. Men hvad er det nødvendigt for en kristen at tro?

Alt, hvad der er lovet os i evangeliet, hvilket vor fælles, uomtvistelige, kristelige tros artikler lærer os under ét.

Sp. 23. Hvorledes lyder disse?

Jeg tror på Gud Fader, den almægtige, himmelens og jordens skaber.

Jeg tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til Dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Jeg tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv. Amen.

Herrens dag 8

Sp. 24. Hvorledes bliver disse artikler inddelt?

I tre dele. Første del er om Gud Fader og vor skabelse, anden del om Guds Søn og vor frelse og tredje del om Helligånden og vor Helliggørelse.

Sp. 25. Da der kun er ét guddommeligt væsen, hvorfor nævner du da tre: Faderen, Sønnen og Helligånden?

Fordi Gud i sit Ord har åbenbaret, at disse tre adskilte personer er den ene, sande og evige Gud.

Faderen.

Herrens dag 9

Sp. 26. Hvad tror du, når du siger: Jeg tror på Gud Fader, den almægtige, himmelens og jordens skaber?

At vor Herre Jesu Kristi evige Fader har skabt himmelen og jorden samt alt, hvad deri er, af intet, at han også opretholder og regerer disse ved sine evige råd og sit forsyn for sin Søns, Jesu Kristi, skyld; at han er min Gud og min Fader, som jeg har en sådan tillid til, at jeg ikke tvivler på, at han vil sørge for alt, hvad der for mig er nødvendigt for legeme og sjæl, samt vende alt ondt, der bliver mig tilsendt i denne jammerdal, til det gode, eftersom han kan gøre det som en almægtig Gud og også vil gøre det som en trofast fader.

Herrens dag 10

Sp. 27. Hvad forstår du ved Guds forsyn?

Den almægtige og overalt nærværende kraft hos Gud, ved hvilken han endnu opretholder og også regerer himmelen og jorden samt alle skabninger med sin hånd således, at løv og græs, regn og tørke, frugtbare og ufrugtbare år, spise og drikke, sundhed og sygdom, rigdom og fattigdom og alt ikke kommer til os ved tilfældighed, men ved Hans faderlige hånd.

Sp. 28. Hvad gavn har vi af overbevisningen om Guds skabelse og forsyn?

At vi kan være tålmodige i al modgang, taknemmelige i lyksalighed og for fremtiden havde fast tillid til vor trofaste Gud og Fader; at ingen skabning vil kunne skille os fra hans kærlighed, fordi alle skabningen er således i hans hånd, at de uden hans vilje hverken kan røre eller bevæge sig.

Sønnen.

Herrens dag 11

Sp. 29. Hvorfor bliver Guds Søn kaldt Jesus, hvilket betyder saliggører (frelser)?

Fordi han frelser os fra vore synder, og fordi man hverken kan søge eller finde salighed eller frelse ved nogen anden.

Sp. 30. Tror de, der søger salighed og frelse hos helgener, hos sig selv eller på anden måde, da også på den eneste frelser Jesus?

Nej, men de fornægter i gerning den eneste saliggører og frelser Jesus, selvom de roser sig af ham. For enten må Jesus ikke være den fuldkomne frelser, eller også må de antage denne frelser med sand tro som den, i hvilken alt findes, der er nødvendigt for deres salighed.

Herrens dag 12

Sp. 31. Hvorfor bliver han kaldt Kristus, der betyder den salvede?

Fordi han er beskikket af Gud Fader og salvet med Helligånden til vor øverste profet og lærer, der fuldkommen åbenbarer os Guds lønlige råd og vilje for vor frelse, til vor sande ypperstepræst, der har frelst os ved at ofre sit liv og som stadig fremtræder for Faderen med sin forbøn, og til vor evige konge, der regerer os med sit Ord og sin Ånd og beskytter og bevarer og ved den erhvervede frelse.

Sp. 32. Men hvorfor bliver du kaldt en kristen?

Fordi jeg gennem troen er et led af Kristus og altså delagtig i hans salvning, fordi også jeg bekender hans navn og fremstiller mig for ham et levende takoffer og med frimodig samvittighed kæmper mod synden og Djævelen i dette liv og siden i evigheden hersker med ham over alle skabninger.

Herrens dag 13

Sp. 33. Hvorfor hedder han Guds enbårne Søn, da vi dog også er Guds børn?

Fordi Kristus alene er Guds evige, naturlige søn, medens vi for hans skyld er taget til nåde som Guds børn.

Sp. 34. Hvorfor kalder du ham vor Herre?

Fordi han har frelst og løskøbt os med legeme og sjæl fra synden og Djævelens magt til sin ejendom, ikke med guld eller sølv, men med sit dyrebare blod.

Herrens dag 14

Sp. 35. Hvad vil det sige, at han er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria?

At Guds evige Søn, der er og bliver sand og evig Gud, har påtaget sig sand menneskelig natur af Jomfru Marias kød og blod ved Helligåndens virkning på det, at han også er af Davids sande sæd, sine brødre lig i alt, undtagen i synden.

Sp. 36. Hvad nytte har du af Kristi hellige undfangelse og fødsel?

At han er vor mellemmand og med sin uskyldighed og fuldkomne hellighed har dækket synden, i hvilken jeg er undfanget, for Guds åsyn.

Herrens dag 15

Sp. 37. Hvad forstår du ved Ordet: "pint"?

At han på legeme og sjæl i al den tid, han levede på jorden, og i særdeleshed ved slutningen af denne, har båret Guds vrede mod hele den menneskelige slægts synd, for at han med sin lidelse, som med det forenede sonoffer, kunne frelse vort legeme og hvor sjæl fra evig fordømmelse og forskaffe os Guds nåde, retfærdighed og et evigt liv.

Sp. 38. Hvorfor måtte han lide under dommeren Pontius Pilatus?

Fordi han blev uskyldig dømt under den verdslige dommer og derved fritog os for Guds strenge dom, der skyldte gå ud over os.

Sp. 39. Er det, at han blev korsfæstet, da mere, end om han havde lidt døden på en anden måde?

Ja, for derved er jeg sikker på, at han har taget den forbandelse på sig, der ellers hvilede på mig, da korsdøden var forbandet af Gud.

Herrens dag 16

Sp. 40. Hvorfor måtte Kristus lide døden?

Fordi der, på grund af Guds retfærdighed og sandhed, ikke på anden måde, en ved Guds Søns død, kunne betales for vore synder.

Sp. 41. Hvorfor er han blevet begravet?

For at bevidne, at han virkelig døde.

Sp. 42. Da Kristus er død for vor skyld, hvorledes kan det da være, at vi også må dø?

Vor død er ikke en betaling for vore synder, men kun en bortgang fra synderne og indgangen til det evige liv.

Sp. 43. Hvad anden nytte har vi af Kristi offer og korsdød?

At det gamle menneske i os ved hans kraft er blevet korsfæstet, dræbt og begravet med ham, så at kødets onde lyster ikke mere hersker i os, men at vi ofrer os selv i taksigelse til Ham.

Sp. 44. Hvorfor følger: nedfaret til dødsriget?

For at jeg i mine største anfægtelser kan have vished om, at min Herre Kristus har befriet mig fra den djævelske angst og pine ved sin umådelige angst, smerte og skræk, både på legeme og sjæl på korset og i tiden, der gik forud.

Herrens dag 17

Sp. 45. Hvad gavner Kristi opstandelse os?

For det første har han overvundet døden ved sin opstandelse, så at han kan gøre os delagtige i den retfærdighed, han har erhvervet os ved sin død. For det andet bliver også vi nu opvækket til nyt liv ved hans kraft. For det tredje er Kristi opstandelse os en sikker pant på vor salige opstandelse.

Herrens dag 18

Sp. 46. Hvorledes forstår du, at han er opfaret til Himmels?

At Kristus for øjnene af sine disciple er blev hævet fra jorden op til himmelen og er os til gode der, indtil han kommer igen for at dømme levende og døde?

Sp. 47. Er Kristus da ikke med os til verdens ende, som han har lovet os?

Kristus, er sandt menneske og sand Gud; ifølge sin menneskelige natur er han ikke på jorden nu, men ifølge sin guddommelighed, majestæt nåde og ånd viger han aldrig fra os.

Sp. 48. Men bliver på denne måde de to naturer i Kristus ikke adskilt således, at den menneskelige natur ikke er alle de steder, hvor den guddommelige er?

Ingenlunde; for, da guddommeligheden er ubegribelig og allestedsnærværende, følger deraf, at, skønt den vel er udenfor den påtagne menneskelige natur, så er den alligevel også i samme og bliver personlig forenet med denne.

Sp. 49. Hvad gavner Kristi himmelfart os?

For det første, at han er vor talsmand i himmelen for hans Faders åsyn. For det andet, at vi har vort kød i himmelen som sikker pant på, at han, som hoved, også vil tage os, som sine lemmer, op til sig. For det tredje, at han sender sin Ånd som modpant til os, ved hvis kraft vi søger det, der er oventil, hvor Kristus er, siddende ved Guds højre hånd, og ikke det, som er på jorden.

Herrens dag 19

Sp. 50. Hvorfor bliver der tilføjet, at han sidder ved Guds højre hånd?

Fordi Kristus er faret til himmels for der at vise sig som hoved for den kristelige kirke, ved hvilken Faderen regerer alt.

Sp. 51. Hvad gavner os nu denne vort hoveds, Kristi, herlighed?

For det første, at han ved sin hellige ånd udøser de himmelske gaver til os, hans lemmer; for det andet, at han beskytter og bevarer os med sin magt mod alle fjender.

Sp. 52. Hvad trøst har du i Kristi genkomst for at dømme levende og døde?

At jeg, i al bedrøvelse og forfølgelse, med oprejst pande, fra himmelen venter ham som dommeren, der i forvejen har fremstillet sig for mig for Guds domstol og taget alle forbandelser bort fra mig; at han kaster alle sine og mine fjender i evig fordømmelse, men tager og alle udvalgte op til sig i sin himmelske glæde og herlighed.

Helligånden.

Herrens dag 20

Sp. 53. Hvad tror du om Helligånden?

For det første, at Han er lige evig Gud med Faderen og Sønnen. For det andet, at Han også er givet mig, har gjort mig delagtig i sand Kristi tro og alle dens velgerninger, trøster mig og vil blive hos mig i al evighed.

Herrens dag 21

Sp. 54. Hvad tror du om den hellige almindelige kirke?

At Guds Søn, af hele den menneskelige slægt, forsamler beskytter og bevarer en udvalgt menighed til evigt liv ved sin Ånd og sit Ord i den sande tros enighed fra verdens begyndelse til dens ende, og at jeg er og evig bliver et levende lem af denne.

Sp. 55. Hvad forstår du ved de helliges samfund?

For det første, at alle og enhver troende som hans lemmer, der har del (samfund) i denne Herre Kristus og alle hans skatte og gaver, er i samfund med hverandre. For det andet, at enhver, med glæde og iver, skylder at anvende sine gaver til gavn og frelse for de øvrige medlemmer.

Sp. 56. Hvad tror du om syndernes forladelse?

At Gud for Kristi skyld aldrig mere vil ihukomme alle mine synder eller den syndige natur, jeg har at kæmpe imod hele mit liv, men af nåde skænker mig Kristi retfærdiggørelse, så jeg aldrig mere skal komme til dom.

Herrens dag 22

Sp. 57. Hvad trøst har du i kødets opstandelse?

At ikke alene min sjæl efter dette liv straks bliver taget op til Kristus, dens hoved, men også at dette mit kød, opvækket ved Kristi kraft, igen skal forenes med min sjæl og blive ligedannet med Kristi herlighedslegeme.

Sp. 58. Hvad trøst har du artiklen om det evige liv?

At jeg, siden jeg nu føler begyndelsen til den evige glæde i mit hjerte, efter dette liv vil besidde den fuldkomne salighed, som intet øje har set, intet øre har hørt, og som aldrig er opkommet i noget menneskes hjerte, for deri evigt at prise Gud.

Herrens dag 23

Sp. 59. Hvad gavner det dig nu, at du tror dette?

At jeg er retfærdiggjort for Gud i Kristus og Arving til det evige Liv.

Sp. 60. Hvorledes er du retfærdiggjort for Gud?

Alene ved min tro på Jesus Kristus; altså: at Gud, selvom min samvittighed anklager mig for, at jeg har syndet mod alle Guds bud og aldrig har holdt nogen af dem og stadig er tilbøjelig til alt ondt, dog *uden min egen fortjeneste, men alene af nåde*, skænker og tilregner mig Kristi fuldkomne fyldestgørelse, retfærdighed og hellighed, som jeg aldrig havde haft eller begået nogen synd og selv har gennemført al den lydighed, som Kristus har fuldbragt for mig, når jeg kun modtaget sådan velgerning med troende hjerte.

Sp. 61. Hvorfor siger du, at du alene ved tro bliver retfærdiggjort?

Ikke fordi min tros værd behager Gud, men fordi Kristi fyldestgørelse, retfærdighed og hellighed er min retfærdighed for Gud, og denne kan jeg ikke modtage eller tilegne mig på anden måde end alene ved troen.

Herrens dag 24

Sp. 62. Men hvorfor kan vore gode gerninger ikke være retfærdigheden for Gud eller en del deraf?

Fordi den retfærdighed, der skal bestå for Guds domstol, må være helt igennem fuldkommen og ganske ligedannet med den guddommelige lov; men selv vore bedste gerninger i dette liv er ufuldkomne og plettet af synd.

Sp. 63. Men fortjener vore gode gerninger intet, da Gud dig vil belønne dem i dette og det tilkommende liv?

Denne belønning sker ikke efter fortjeneste, men af nåde.

Sp. 64. Men gør denne lære ikke folk ligeglade og verdslige?

Nej, for det er umuligt, at de, der er indplantet i Kristus ved sand tro, ikke skal bringe taknemmelighedens frugt.

De hellige sakramenter.

Herrens dag 25

Sp. 65. Eftersom troen alene gør os delagtige i Kristus og alle hans velgerninger, hvorfra kommer da denne tro?

Helligånden bevirker denne i vore hjerter gennem det hellige evangeliums forkyndelse og stadfæster den ved den hellige sakramenters brug.

Sp. 66. Hvad er sakramenter?

Det er synlige, hellige kendetegn og segl, indstiftet af Gud, for at han ved brugen af dem giver os bedre forståelse af evangeliets løfte og besejler dermed, at han på grund af Kristi offer, der blev fuldbragt på korset, skænker os syndernes forladelse og det evige liv af nåde.

Sp. 67. Er da begge, ordet og sakramenterne, rettet derhen, at de peger på vor tro på Jesu Kristi offer på korset som den eneste grund til vor salighed?

Ja visselig, for Helligånden lærer os i evangeliet og stadfæster for os gennem de hellige sakramenter, at al vor salighed består i Jesu Kristi eneste offer, der blev fuldbyrdet for os på korset.

Sp. 68. Hvor mange sakramenter har Kristus indstiftet i Det Nye Testamente?

To: den hellige dåb og den hellige nadver.

Den hellige dåb.

Herrens dag 26

Sp. 69. Hvorledes bliver du i den hellige dåb mindet og forsikret om, at Kristi eneste offer på korset kommer dig til gode?

Ved, at Kristus har indstiftet dette ydre vandbad og dermed lovet, at jeg har fået min sjæls urenhed afvasket med hans blod og ånd, det vil sige, fået afvasket alle mine synder lige så sikkert, som jeg i det ydre er vasket med vandet, der plejer at borttage legemets urenhed.

Sp. 70. Hvad forstår man ved af være afvasket med Kristi blod og ånd?

At have syndernes forladelse af nåde fra Gud for Kristi blods skyld, hvilket han har udgydt for os ved sit offer på korset; dernæst også, at blive fornyet ved Helligånden og helliggjort til et led af Kristus, så at vi jo længere des mere dør bort fra synden og vandrer i gudfrygtigt og lever upåklageligt.

Sp. 71. Hvor har Kristus lovet os, at vi lige så sikkert er afvasket med han blod og ånd som med dåbsvandet?

I dåbens indstiftelse, der lyder således: "Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende." – "Den, der tror og bliver døbt, skal frelles; men den, der ikke tror, skal dømmes." – Dette løfte bliver også gentaget, da Skriften nævner dåben som genfødselsens bad og syndernes afvaskning.

Herrens dag 27

Sp. 72. Er da det ydre vandbad syndernes afvaskning?

Nej, for alene Jesu Kristi blod og Helligånden renses os fra alle synder.

Sp. 73. Hvorfor kalder Helligånden da dåben for genfødselsens bad og syndernes afvaskning?

Gud taler ikke uden stor grund; nemlig ikke alene, at han dermed vil lære os, at Kristi blod og ånd borttager vore synder, ligesom vandet borttager legemets urenheder, men han vil meget mere, med denne guddommelige pant og dette kendetegn, forsikre os om, at vi så sandt er renses fra vore synder i det indre, som vi bliver renses af vandet i det ydre.

Sp. 74. Skal man også døbe de små børn?

Ja, for da de såvel som de voksne hører til Guds pagt og hans menighed og der til dem ikke mindre end til

de voksne bliver lovet befrielse fra synd og Helligånden, der virker troen i Kristi blod, så skal også de gennem dåben, som er pagtens tegn, indlemmes i den kristne kirke og skilles fra de vantro børn således, som det skete i Det Gamle Testamente ved omskærelsen, i hvis sted dåben er indsat i Det Nye Testamente.

Den hellige nadver.

Herrens dag 28

Sp. 75. Hvorledes bliver du i den hellige nadver mindet og forsikret om, at du har samfund med Kristi eneste offer på korset og alle dets goder?

Derved, at Kristus har befalet mig og alle troende at spise af det brudte brød og drikke af kalken til hans ihukommelse og dermed lovet: for det første, at hans legeme lige så sikkert, som jeg med mine øjne ser, at Herrens brød bliver brudt til mig, og bægeret bliver meddelt mig, er ofret og brudt for mig på korset, og hans blod udgydt for mig; for det andet, at han selv bespiser min sjæl med sit korsfæstede legeme og giver den at drikke af sit udgydte blod til evigt liv lige så sikkert, som jeg modtager af tjenerens hånd og legemligt nyder Herrens brød og vinen, der bliver givet mig som sikker kendetegn på Kristi legeme og blod.

Sp. 76. Hvad forstår man ved at spise Kristi korsfæstede legeme og drikke hans udgydte blod?

Ikke alene at modtage hele Kristi lidelse og død med troende hjerte og derved få syndernes forladelse og det evige liv, men også tillige gennem Helligånden, der på een gang bor i Kristus og i os, at blive mere og mere forenet med hans velsignede legeme, så at vi, skønt han er i himmelen, og vi er på jorden, alligevel er kød af hans kød og ben af hans ben og evigt lever og bliver regeret af én Ånd ligesom vort legemes lemmer af én sjæl.

Sp. 77. Hvor har Kristus lovet os, at han bespiser alle troende med sit legeme og lader dem drikke af sit blod så sikkert, som de spiser af det brudte brød og drikker vinen?

I nadverens indstiftelse, der lyder således:

For jeg har modtaget fra Herren og også overleveret til jer, at Herren Jesus i den nat, da han blev forrådt, tog et brød, takkede, brød det og sagde: »Dette er mit legeme, som gives for jer; gør dette til ihukommelse af mig!« Ligeså tog han også bægeret efter måltidet og sagde: »Dette bæger er den nye pagt ved mit blod; gør dette, hver gang I drikker det, til ihukommelse af mig!« For hver gang I spiser dette brød og drikker bægeret, forkynder I Herrens død, indtil han kommer.

Dette løfte bliver også gentaget af Paulus hvor han siger: "Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme? Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme, for vi får alle del i det ene brød."

Herrens dag 29

Sp. 78. Bliver da brødet og vinen til Kristi sande legeme og blod?

Nej, for ligesom vandet i dåben ikke bliver forvandlet til Kristi blod eller selv betyder syndernes afvaskning, men alene er et guddommeligt kendetegn og en forsikring, så bliver det hellige brød i nadveren heller ikke til Kristi legeme, skønt det efter sakramentets art og brug bliver kaldt Kristi legeme.

Sp. 79. Hvorfor kalder Kristus da brødet for sit legeme og vinen sit blod eller den nye pagt i sit blod, og Paulus samfundet med Kristi legeme og blod?

Kristus taler ikke uden stor grund; nemlig ikke alene, at han dermed lære os, at, ligesom brødet og vinen opretholder det jordiske liv, så er det korsfæstede legeme og det udgydte blod sand spise og drikke for vor sjæl til evigt liv, men meget mere, at han med dette synlige kendetegn og denne pant vil forsikre os om, at vi så sikkert bliver delagtige i hans sande legeme og blod ved Helligåndens virkning, som vi modtager dette hellige tegn med vor legemlige munde til hans ihukommelse, og at i hans liden og lydighed så sikkert er vores, som om vi selv personlig havde lidt og godtgjort alt.

Herrens dag 30

Sp. 80. Hvilken forskel er der på herrens nadver og den pavelige messe?

Nadveren bevidner os, at vi har fået fuldkommen forladelse for vore synder ved Jesus Kristi offer, som han selv én gang for alle har fuldbragt på korset, og at gennem Helligånden bliver indlemmet i Kristus, der nu med sit sande legeme er i himmelen ved Faderens højre hånd, hvor han vil tilbedes. Men messen lærer, at de levende og de døde ikke har syndernes forladelse ved Kristi lidelse, men kun ved, at Kristus dagligt bliver ofret for dem af messepræsten, og at Kristus legemlig er til stede i form af brød og vin og derfor skal tilbedes deri. Altså er messen i grunden ikke andet end en fornægtelse af Kristi eneste offer og lidelse og en forbandet afgudsdyrkelse.

Sp. 81. Hvem skal komme til Herrens bord?

Enhver, der mishages af sine synder og dog stoler på, at disse er dem forladt, og at alle de øvrige svagheder er dækket med Kristi lidelse og død, samt enhver, der ønskes at styrke sin tro mere og mere og få forbedret sit liv. Men de ubodfærdige og hyklerne spiser og drikker sig selv en dom til.

Sp. 82. Men skal også de, som i deres bekendelse og liv viser sig som vantro og ugudelige, tilstedes adgang til nadveren?

Nej, for derved bliver Guds pagt forhånet og hans vrede blusset op mod hele menigheden. Derfor er den kristne kirke skyldig, efter Kristi og hans apostels ordning, gennem nøgleembedet at udelukke sådanne, til

de forbedrer deres liv.

Herrens dag 31

Sp. 83. Hvad er nøgleembedet?

Det er forkyndelsen af det hellige evangelium og den kristne bodstugt, ved hvilke Himmeriget oplukkes for den troende, men tillukkes for den vantro.

Sp. 84. Hvorledes bliver Himmeriget op- og tillukket ved forkyndelsen af det hellige evangelium?

Derved, at alle og enhver troende efter Kristi anordning får forkundet og bliver offentlig bevidnet om, at de, så ofte de modtager evangeliets løfte med sand tro, sikkert får tilgivelse for alle deres synder af Gud for Kristi fortjenestes skyld, og at derimod Guds vrede og fordømmelse hviler på alle vantro og hyklere så længe, de ikke omvender sig. Efter dette, evangeliets, vidnesbyrd vil Gud dømme begge i dette og i det kommende liv.

Sp. 85. Hvorledes bliver Himmeriget op- og tillukket ved den kristne bodstugt?

Derved, at enhver, der under kristeligt navn fører en ukristelig lærer eller livsførelse og ikke afstår fra deres vildfarelser eller laster, efter at de nogle gange er blevet broderligt formanet, på Kristi anordning anmeldes til kirken eller til dem, der af kirken er beskikket dertil, og hvis de heller ikke bryder sig om deres formaning, vil de, ved at de hellige sakramenter formenes dem, af dem bliver udelukket af den kristne kirke og af Gud selv af Kristi rige og igen bliver modtaget som Kristi og kirkens lemmer, når de lover og udviser sand bedring.

---

3. Del

Om taknemmelighed.

Herrens dag 32

Sp. 86. Da vi er frelst fra al vor elendighed af nåde, gennem Kristus uden vor egen fortjeneste, hvorfor skal vi da gøre gode gerninger?

Fordi Kristus, efter at han har løskøbt os med sit Blod, og har fornyet os gennem Helligånden til sit udtrykte billede, for at vi i hele vort liv skal vise os taknemmelige mod Gud for hans velgerninger, og for at han kan blive lovprist gennem os. Dernæst også, at vi hos os selv skal være sikker på vor tro ved dens frugter og at vi med vor gudfrygtige livsførelse kan vinde vor næste for Kristus.

Sp. 87. Kan de, der ikke omvender sig fra deres utaknemmelige, ubodfærdige livsførelse til Gud, da ikke blive salige?

Ingenlunde; for som Skriften siger: ingen utugtig, afgudsdyrker, ægteskabsbrydere, drankere, tyve, mordere eller spottere skal arve Guds Rige.

Herrens dag 33

Sp. 88. Af hvor mange stykker består menneskets sande bod og omvendelse?

Af to stykker: det gamle menneskes hendøen og det nye menneskes opstandelse.

Sp. 89. Hvad betyder det gamle menneskes hendøen?

At angre synden af hjertet og stedse mere og mere og fly samme.

Sp. 90. Hvad betyder det nye menneskes opstandelse?

At have hjertelig glæde i Gud ved Kristus og lyst og kærlighed til at leve efter Guds vilje i alle gode gerninger.

Sp. 91. Men hvilke er gode gerninger?

Alene de, der sker af sand tro efter Guds lov og til hans ære, men ikke er begrundede på vort forgodtbefindende eller menneskelige lærdomme.

Herrens dag 35

Sp. 92. Hvorledes lyder Herrens lov?

Gud talte alle disse ord:

- I Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset. Du må ikke have andre guder end mig.
- II Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden. Du må ikke tilbede dem og dyrke dem, for jeg, Herren din Gud, er en lidenskabelig Gud. Jeg straffer fædres skyld på børn, børnebørn og oldebørn af dem, der hader mig; men dem, der elsker mig og holder mine befalinger, vil jeg vise godhed i tusind slægtled.
- III Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn, for Herren vil aldrig lade den ustraffet, der bruger hans navn til løgn.
- IV Husk sabbatsdagen og hold den hellig. I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvad du skal; men

den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvad der rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har Herren velsignet sabbatsdagen og helliget den.

V Ær din far og din mor, for at du må få et langt liv på den jord, Herren din Gud vil give dig.

VI Du må ikke begå drab.

VII Du må ikke bryde et ægteskab.

VIII Du må ikke stjæle.

IX Du må ikke vidne falsk mod din næste.

X Du må ikke begære din næstes hus. Du må ikke begære din næstes hustru, hans træl eller trælkvinde, hans okse eller æsel eller noget som helst af din næstes ejendom.

Sp. 93. Hvorledes inddeles disse bud?

I to tavler, af hvilke den første i fire bud lærer, hvorledes vi skal forholde os mod Gud, den anden i seks bud, hvad vi er forholde os til vor næste.

Sp. 94. Hvad kræver Herren i det første ud?

At jeg mod fortabelse af min sjæls frelse og salighed skal undgå og undfly alt afguderi, trolddom, overtroisk velsignelse, påkaldelse af helgener eller andre skabninger og rigtig erkende den eneste sande Gud, kun stole på ham, i al ydmyghed og tålmodighed vente alt godt af ham alene og af ganske hjerte elske, frygte og ære ham, så at jeg hellere vil give afkald på alle skabninger end gøre det mindste mod hans vilje.

Sp. 95. Hvad er afguderi?

I stedet for den eneste sande Gud, som har åbenbaret sig i sit Ord, eller foruden ham at opdigte eller have noget, som mennesket sætter sin tillid til.

Sp. 96. Hvad vil Gud i det andet bud?

At vi ikke på nogen måde skal afbillede Gud eller dyrke ham på anden vis, end han har befalet i sit Ord.

Sp. 97. Må man da slet ikke gøre noget billede?

Gud kan og skal aldeles ikke afbilledes; skabningerne kan afbildes, men Gud forbyder dog at gøre og havde deres billeder for at tilbede dem eller tjene ham med dem.

Sp. 98. Men kan billeder, som lægmands bøger, ikke tales i kirken?

Nej, for vi skal ikke være visere end Gud, der vil have sin kristenhed undervist ikke gennem stumme afgudsbilleder, men gennem den levende forkyndelse af sit Ord.

Herrens dag 36

Sp. 99. Hvad vil det tredje bud?

At vi ikke må spotte eller misbruge Guds navn hverken ved at bande eller ved falsk ed og heller ikke ved unyttig sværgen, heller ikke gøre os delagtige i sådan en skrækkelig synd ved at tie stille, når vi bliver vidne dertil, og at vi i det hele taget ikke bruger Guds navn uden med frygt og ærbødighed, for at vi rigtig kan erkende ham, anråbe ham og prise ham i alle vore ord og gerninger.

Sp. 100. Er da det, at spotte Guds navn ved at bande eller sværge, en så stor synd, at Gud også fortørnes over dem, der ikke, så vidt det står i deres magt, hjælper til at forhindre og forbyde det?

Ja visselig; for ingen synd er større eller fortørner Gud heftigere end bespottelse af hans navn; derfor har han også befalet at straffe det med døden.

Herrens dag 37

Sp. 101. Men må man som gudfrygtig også aflægge ed ved Guds navn?

Ja, når øvrigheden eller nøden fordrer det af undersåtterne for derigennem at bevare og fremme troskab og sandhed til Guds ære og næstens frelse. For sådan en edsaflæggelse er begrundet i Guds Ord og er derfor også brugt af de hellige i Det Gamle og Nye Testamente på rette måde.

Sp. 102. Må man aflægge ed ved de hellige eller andre skabninger?

Nej, for en retmæssig ed er en anråben til Gud om, at han, som den eneste der kender hjerterne vil give sandhedens vidnesbyrd og straffe mig, hvis jeg sværger falsk, hvilken ære ikke tilkommer nogen skabning.

Herrens dag 38

Sp. 103. Hvad vil Gud i det fjerde bud?

Gud vil for det første, at præstegerningen og skolerne skal opretholdes, og at jeg, særlig på hviledagene, skal komme flittig til Guds menighed for at lære Guds Ord, modtage de hellige sakramenter, anråbe Herren offentlig og give den kristlige almisse. For det andet, at jeg hver dag af mit liv skal lade mine onde gerninger hvile, lade Herren virke i mig ved sin Ånd og således begynde den evige sabbat i dette liv.

Herrens dag 39

Sp. 104. Hvad vil Gud i det femte bud?

At jeg skal vise min fader og min moder og alle, der er mig foresat, al ære, kærlighed og troskab og underkaste mig al god belæring og straf med tilbørlig lydighed og også have tålmodighed med deres skrøbeligheder, fordi Gud vil styre os ved deres hånd.

Herrens dag 40

Sp. 105. Hvad vil Gud i det sjette bud?

At jeg ikke må forhåne, hade, fornærme eller dræbe min næste hverken med tanker, ord eller miner og allermindst med gerninger, men skal aflægge al hævngherrighed og heller ikke beskadige mig selv eller dumdristig begive mig i fare, derfor bærer øvrigheden også sværdet for at hindre drab.

Sp. 106. Men taler dette Bud alene om drab?

Nej, men ved at forbyde drab vil Gud lære os, at han hader roden til Drab såsom misundelse, had, vrede og hævngherrighed, og at alt sådant for ham er hemmeligt drab.

Sp. 107. Men er det nok, når vi som sagt ikke dræber vor næste?

Nej, for idet Gud fordømmer misundelse, had og vrede, vil han have af os, at vi skal elske vor næste som os selv, udvise tålmodighed, fredsommelighed, sagtmodighed, barmhjertighed og venlighed mod ham, så meget som muligt afværge, hvad sker er til skade for ham, og også gøre godt imod vore fjender.

Herrens dag 41

Sp. 108. Hvad vil det syvende bud?

At al ukyskhed er forbandet af Gud, og at vi derfor af hjertet skal være den fjendsk og leve kyske og tugtige, hvad enten det er i det hellige ægteskab eller udenfor dette.

Sp. 109. Forbyder Gud i dette bud ikke mere end ægteskabsbrud og sådanne skændigheder?

Da både vort legeme og vor sjæl er Helligåndens tempel, så vil han, at vi bevarer begge rene og hellige forbyder derfor alle ukyske handlinger, miner, ord, tanker, lyst og alt, hvad der kan ophidse mennesket dertil.

Herrens dag 42

Sp. 110. Hvad vil Gud i det ottende bud?

Gud forbyder ikke alene tyveri og røveri, som øvrigheden straffer, men i Hans øjne er tyveri også alle onde planer og anslag, hvorved vi tænker at tilvende os vor næstes Gods, enten med magt eller metoder som forekommer os berettiget, såsom urigtig vægt, mål, vare, mønt, åger eller noget andet middel, som er forbudt af Gud, samt al grådighed og unyttig bortødslen af hans gaver.

Sp. 111. Men hvad påbyder Gud dig i dette bud?

At jeg, hvor jeg kan og formår, skal fremme min næstes nytte, handle således imod ham, som jeg ønsker, at man handler imod mig, og arbejde trofast, for at jeg kan hjælpe den trængende i hans nød.

Herrens dag 43

Sp. 112. Hvad vil det niende bud?

At jeg ikke må afgive falsk vidnesbyrd mod nogen, ikke fordreje nogens ord, ikke være bagtaler og spotter, ikke hjælpe til at fordømme nogen uafhørt og letsindigt, men skal undgå al slags løgn og bedrag som Djævelens egne gerninger mod Guds svære vrede, elske sandheden i retssager og alle andre handlinger, oprigtig sige og bekende den og også frelse og fremme min næstes ære og gode rygte så meget, jeg kan.

Herrens dag 44

Sp. 113. Hvad vil det tiende bud?

At selv den ringeste lyst eller tanke mod noget af Guds bud aldrig må komme ind i vort hjerte. Men at vi altid af ganske hjerte skal hade al synd og have lyst til retfærdighed.

Sp. 114. Men kan de, der er omvendte til Gud, holde sådanne bud til fuldkommenhed?

Nej, for selv de allerhelligste har, så længe de er i dette liv, kun en ringe begyndelse til lydighed mod disse, dog således, at de med alvorligt fortsæt begynder at leve ikke alene efter nogle, men efter alle Guds bud.

Sp. 115. Hvorfor lader Gud da de ti bud forkynde så indtrængende for os, selvom ingen kan holde dem i dette liv?

For det første, at vi jo længere jo mere hele vort liv igennem må erkende vort syndige væsen og desto ivrigere søge syndernes forladelse og retfærdighed i Kristus. Dernæst, at vi uden ophør må bestræbe os på at bede Gud om Helligåndens nåde, for at vi jo længere jo mere bliver fornyet til Guds billede, indtil vi når fuldkommenhedens mål efter dette liv.

Om bønnen.

Herrens dag 45

Sp. 116. Hvorfor er bønnen nødvendig for de Kristne?

Fordi den er den vigtigste del af den taknemmelighed, som Gud kræver af os, og fordi Gud kun vil give sin nåde og Helligånd til dem, der med hjertelige suk og uden ophør beder ham derom og takker ham derfor.

Sp. 117. Hvad hører der til en sådan bøn, som er Gud velbehagelig, og som bliver hørt af ham?

For det første, at vi af hjertet alene anråber den ene sande Gud, der har åbenbaret sig for os i sit Ord, om alt, hvad han har budt os at bede om. For det andet, at vi til bunds erkende vor nød og elendighed, så vi ydmyger os for Hans Majestæts åsyn. For det tredje, at vi stoler fuldt og fast på, at han visselig vil høre vor bøn, uanset vor uværdighed, for vor Herre Kristi skyld, som han har lovet os det i sit ord.

Sp. 118. Hvad har Gud befalet os at bede ham om?

Al åndelig og legemlig nødvendighed, som vor Herre Jesus har sammenfattet i den bøn, han selv har lært os.

Sp. 119. Hvorledes lyder denne bøn?

Fader vor, du som er i himlene! Helliget blive dit navn, komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på jorden; giv os i dag vort daglige brød, og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere, og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde. For dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.

Herrens dag 46

Sp. 120. Hvorfor har Kristus befalet os at tiltale Gud: "Fader vor"?

For at han straks i begyndelsen af vor bøn vil vække den barnlige frygt og tillid til Gud i os, som skal være grundlaget for vor bøn, nemlig: at Gud er blevet vor Fader gennem Kristus, og at han langt mindre vil nægte os det, vi beder ham om i troen, end vore jordiske fædre afslår os jordiske ting.

Sp. 121. Hvorfor tilføjes: "Du som er i himlene"?

Fordi vi ikke må tænke verdslig om Guds himmelske Majestæt, og fordi vi af hans almagt venter os alt nødvendigt for Legeme og Sjæl.

Herrens dag 47

Sp. 122. Hvad er den første bøn?

"Helliget blive dit navn"; det betyder: Giv os for det første at vi rigtig må erkende dig og hellige, love og prise dig i alle dine gerninger, i hvilke din almagt, visdom, godhed, retfærdighed, barmhjertighed og sandhed lyser. Dernæst også, at vi retter vort ganske liv, vore tanker, ord og gerninger derhen, at dit navn ikke bliver spottet for vor skyld, men derimod æret og prist.

Herrens dag 48

Sp. 123. Hvad er den anden bøn?

"Komme dit rige"; det betyder: Reger os således ved dit hellige Ord og din Ånd, at vi jo længere jo mere underkaster og dig; bevar og forøg din kirke og tilintetgør Djævelens gerninger og al vold, der rejser sig imod dig, og alle onde sammensværgelser, der bliver udtænkt mod dit hellige ord, indtil dit riges fuldkommenhed, i hvilket du vil være alt i alle, kommer.

Herrens dag 49

Sp. 124. Hvad er den tredje bøn?

"Ske din vilje, som i himlen således også på jorden"; det betyder: Skænk os, at vi og alle mennesker forsager vor egen vilje og adlyder din alene gode vilje uden nogen modsigelse; at altså enhver udfører sit embede og kald så villig og trofast som englene i himlen.

Herrens dag 50

Sp. 125. Hvad er den fjerde bøn?

"Giv os i dag vort daglige brød"; det betyder: Giv os al legemlig nødvendighed, for at vi derigennem må erkende, at du en den eneste oprindelse til alle goder, og at hverken vor omsorg og arbejde eller dine gaver kommer os til gode uden din velsignelse, så vi derfor tager vor tillid bort fra alle skabninger og alene sætter den til dig.

Herrens dag 51

Sp. 126. Hvad er den femte bøn?

”Forlad os vor skyld, som vi også forlader vore skyldnere”; det betyder: Tilregn ikke os stakkels syndere, for Kristi Blods Skyld, alle vore misgerninger eller det onde, der stadig klæber ved os; ligesom også vi finder det vidnesbyrd om din nåde i os, at dette er vort eneste forsæt ret af hjertet at tilgive vor næste.

Herrens dag 52

Sp. 127. Hvad er den sjette bøn?

”Led os ikke ind i fristelse, men fri os fra det onde”; det betyder: Da vi af os selv er så svage, at vi intet øjeblik kan bestå, og da vore erklærede fjender, Djævelen, verden og vort eget kød, ikke ophører, med at anfægte os, så bevar og styrk du os med Helligåndens kraft, at vi må kunne gøre fast modstand mod dem og ikke bukke under i denne åndelige kamp, indtil vi endelig vinder fuldstændig sejr.

Sp. 128. Hvorledes slutter du denne Bøn?

Thi dit er Riget og Magten og Æren i Evighed; det er: Alt dette beder vi dig om, fordi du, som vor Konge og al Ting mægtig, vil og kan give os alle Goder, og for at ikke vi men dit hellige Navn evig skal prises derved.

Sp. 129. Hvad betyder det lille Ord: ”Amen”?

Amen betyder: Det skal være sandt og vist; for det er langt sikrere, at min bøn er hørt af Gud, end jeg føler i mit hjerte, at jeg begærer det af ham.